

מועדים התשנ"ט
פרוכות
FESTIVALS - 5759 (1998)
HOLY ARK CURTAINS

אלול התשנ"ח ■ 9/1998 ■ 583

רשות הדואר
ISRAEL POSTAL AUTHORITY
השירות הבולאי PHILATELIC SERVICE

עבודותיו מעטרת מספר רב של בתי-כנסת, מיבני ציבור, בתי מלון ואוספים פרטיים שנרכשו ע"י אספנים בארץ ובעולם. קופל נולד בוולנה למשפחה מסורתית, למד בביה"ס "תרבות" והשתייך לתנועת הנוער "השומר הצעיר". את מלחמת העולם השנייה עבר במחנות עבודה של הצבא הגרמני. בשנת 1950 עלה לישראל, שירת בצה"ל ולמד ציור וגרפיקה בביה"ס לאמנות "בצלאל" בירושלים. במשך שנות עבודתו זכה קופל בפרסים רבים עבור כרזות שעיצב, ביניהן "יובל לעיר ת"א", "הקונגרס הציוני ה-25" וארבע כרזות ליום העצמאות. רישום שלו בנושא ירושלים, שזכה בפרס ע"ש הרמן שטרק, נמסר לשרת החוץ דאז הגברת גולדה מאיר. קופל ערך תערוכות יחיד רבות, ביניהן תערוכה במוזיאון היהודי בניו-יורק. בשנת 1995 הוצגה במשכן הכנסת בירושלים תערוכה מרשימה מאוסף עבודותיו - לזכרו.

(תצלום האמן קופל גורבין באדיבות מר סטנלי באטקין, ארה"ב).

תיאור הבולים

בול בערך נקוב 1.15

במרכז הפרוכת רקום הכיתוב: "ארץ נחלי מים עינת ותהמת יצאים בבקעה ובהר: ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ-זית שמן ודבש" (דברים ח, זח-ח). הפרוכת נמצאת בבית-הכנסת "היכל יצחק", מושב יונתן, רמת הגולן.

בול בערך נקוב 1.80

במרכז הפרוכת רקום הכיתוב: "על שלושה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם" (פרקי אבות א, יח). הפרוכת נמצאת בבית-הכנסת "אהל חנה", נווה צוף, חלמיש.

בול בערך נקוב 2.20

במרכז הפרוכת רקום הכיתוב: "חגי יהודה חגך" (נחום ב, א). הפרוכת נמצאת בבית-הכנסת "הצבי ישראל", ירושלים.

הפרוכת היא וילון המכסה את ארון-הקודש בבית-הכנסת, זכר לפרוכת שהייתה באהל-מועד ובבית-המקדש הראשון. תפקיד הפרוכת היה לחלק את פנים אוהל-מועד לחלק חיצוני - "קודש", שבו מצויים השולחן, המנורה ומזבח הקטורת - ולחלק פנימי - "קודש הקודשים", שבו הארון ובתוכו שני לוחות-הברית (שמות כ, לא-לג; דברי הימים ב ג, יד). בבתי-הכנסת העתיקים הונחו ספרי התורה בתוך תיבת-עץ ניידת, וכשביקשו לקרוא בתורה בציבור, פרסו לפני הארון פרוכת, ומאחוריה גללו את ספר התורה לפרשה שרצו לקרוא. החל מהמאה השלישית לסה"נ הונחו ספרי התורה בגומחה (אפסיס) בקיר בית-הכנסת, ועל פיתחה פרסו פרוכת. בתעודות הגניזה מימי-הביניים מוזכרים "זוג וילונות על שער ההיכל" בבית-הכנסת הירושלמי, בפוסטאט שבקהיר. היו גם שנהגו לתלות את הפרוכת מאחורי דלתות ארון-הקודש מבפנים.

לעשיית הפרוכת השתמשו באריגים יקרים, שהוקדשו מראש למטרה זו, או בבגדים וחפצי-לבוש שונים, כמו שמלות-כלה ומטפחות-צרור. על הפרוכות רקמו: פסוקים, צורות של פרחים, מנורת שבעת קנים, נר התמיד, מגן-דוד, שני לוחות הברית, זוג עמודים המסמל את עמודי "יכין" ו"בועז" בבית המקדש, דמויות בעלי-חיים. בהשפעת האיסלם הופיעו שטיחים ששימשו כפרוכות ועליהם רקום שער.

לרוב רקמו על הפרוכת גם את שם מקדש הפרוכת, את האירוע שלכבודו הוקדשה ואת תאריך ההקדשה. בימינו מונצחים על הפרוכות גם שמותיהם של נספי השואה ושל חללי מערכות ישראל, כדברי הכתוב: "ונתתי להם בבית ובחומותי יד ושם" (ישעיהו נו, ה).

סביב העיטורים התפתח פולמוס הלכתי. היו שאסרו לעשותם מחשש עבודה זרה, "משום שנראה כמשתחויה להם". בין המתירים נמנה רבי יוסף קארו, מחבר ספר שולחן ערוך. בתשעה באב מסירים את הפרוכת כביטוי של אבל על חורבן בית-המקדש. בימים נוראים פורסים פרוכת לבנה המסמלת טוהרה, ככתוב: "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג יליבנו" (ישעיהו א, יח).

ד"ר דב הרמן

הפקולטה ליהדות, אוניברסיטת בר-אילן

קופל גורבין

תרפ"ד - תש"ן
 1923 - 1990

קופל גורבין היה צייר וגרפיקאי שמימש את ציורו באמנות האפליקציה והתמקד בעיקר בנושאים מן התנ"ך. הצבעוניות העשירה והשימוש בכתב העברי כקישוט היוו סימן היכר לעבודות האפליקציה הנפלאות שיצר.

מעצב הבולים: יצחק גרנות

STAMPS DESIGNER: YITZHAK GRANOT

FESTIVALS - 5759 (1998) - HOLY ARK CURTAINS

The curtain of the Holy Ark in the synagogue is a reminder of the curtain in the Tent of the Congregation in the first Holy Temple. The curtain separated the inner area of the Tent of the Congregation from the outer section, the Holy Temple (Kodesh), where the table, lamp and altar and incense were located and the inner part, the Holy of Holies (The Kodesh Hakodeshim), where the Holy Ark with the Ten Commandments (Numbers 26:31-33; Chronicles 2, 3, 14) was located.

In ancient synagogues, the Torah scrolls were housed in a portable wooden box, and during the reading to the public from the Torah, the curtain was open in front of the Holy Ark. The Torah scroll was rolled to the correct Torah portion behind the curtain. From the 3rd century BCE, the Torah scrolls were placed in a niche in the synagogue wall, covered by a curtain. Documentation uncovered from the Middle Ages mentions the "pair of curtains on the hall gate" of the Jerusalem synagogue in Postate in Cairo. Some had the custom of hanging the curtain inside the Holy Ark, behind the doors.

Valuable cloth, woven especially for this purpose, was used to make the curtain. Clothing and other articles of attire, such as bridal gowns and fine material were also used. Verses from the Bible were embroidered on the curtain, along with flowers, the seven branched menorah, the eternal candle, the Star of David, the Ten Commandments, a set of columns representing the columns of Yachin and Boaz in the Holy Temple and animal figures. The influence of Islam resulted in rugs, embroidered with a gate, being used as curtains.

The curtain was usually embroidered with the name of the person to whom it was dedicated, or the particular event and date for which it was prepared. In modern times, the curtain often commemorates the names of those who perished in the Holocaust or soldiers who have given their lives in Israel's wars, as it is written, "and even unto them will I give in My house and within My walls a monument and a memorial" (Isaiah 56:5).

The decorations aroused controversial debate regarding the restrictions of Jewish law. Some forbade decorating the curtain for fear of idolatry "for it appeared that he bowed to them". Rabbi Yoseph Karo, author of the Shulhan Aruch (the Code of Jewish Law), deemed the decorations permissible. On the ninth of Av, the curtain is removed as a symbol of mourning for the destruction of the Holy Temple. During the High Holydays, a white curtain is used, symbolizing purity, as it is written: "though your sins be as scarlet, they shall be as white as snow" (Isaiah 1:18).

Dr. Dov Herman

KOPEL GURWIN

1923 - 1990

Kopel Gurwin was a painter, graphic artist and master of the art of applique, who focused on Biblical themes.

He derived inspiration from the rich source of the bible illustrating the many themes in warm vivid colours incorporating the Hebrew script as an integral ornamental element.

His works are on display in a number of synagogues, public structures, hotels and in private collections around the world. Kopel was born in Vilna, to a traditional Jewish family. He was educated in the "Tarbut" school and was a member of the "Hashomer Hatzair" youth movement. He spent WWII in German labor camps. In 1950, he immigrated to Israel and after completing his military service, Kopel studied at "The Bezalel Academy of Arts and Design" Jerusalem.

Throughout his career, Kopel was awarded prizes for posters he had designed, including the "Tel Aviv Jubilee", "25th

חותמת
אירוע
להופעת
הבול
SPECIAL
CANCELLATION

Zionist Congress", and 4 Independence Day posters. One of his drawings of Jerusalem, won the Herman Struck prize, and was presented to Mrs. Golda Meir (then Minister of Foreign Affairs).

His works have been displayed in many exhibitions, including the Jewish Museum in New York. In 1995 an exhibition was held in his memory in the Knesset lobby in Jerusalem.

(Photo of the artist Kopel Gurwin, courtesy of Mr. Stanley Batkin, New Rochelle, New York, U.S.A.)

Description of stamps

NIS 1.15 stamp

The center of the curtain shown on the stamp is embroidered with the words: "A land of brooks of water; of fountains, and springs flowing forth in valleys and hills: A land of wheat and barley, of vines and fig trees, and pomegranates; a land of olive trees, and honey" (Deuteronomy 8:7,8). The curtain is located at the "Hechal Yitzchak" synagogue in Moshav Yonatan, in the Golan Heights.

NIS1.80 stamp

The center of the curtain shown here is embroidered with the words: "It is on three things that the world stands, truth, justice and peace, as it is said 'render in your gates judgments that are true and make for peace.'" (Sayings of the Fathers, 1:18). The curtain is located at the "Ohel Chanah" synagogue Neve Tzuf, Halamish.

NIS 2.20 stamp

Here the center of the curtain is embroidered with the words: "O Judah, keep thy Solemn feasts" - Nahum 1:15 - The Curtain is located at - "Hatzvi Israel" synagogue Jerusalem.

Festivals - 5759 (1998) - Holy Ark Curtains

Issue: September 1998

Designer: Yitzhak Granot

Stamp Size: 40 mm x 25.7 mm

Plate nos.: 350, 351, 352

Sheets of 15 stamps, Tabs: 5

Printers: E. Lewin-Epstein Ltd.

Method of printing: Offset

Fêtes - 5759 (1998) - Rideaux de l'Arche Sainte

Emission: Septembre 1998

Dessinateur: Yitzhak Granot

Format de timbre: 40 mm x 25.7 mm

No. de planches.: 350, 351, 352

Feuilles de 15 timbres, Bandelettes: 5

Imprimerie: E. Lewin-Epstein Ltd.

Mode d'impression: Offset

Fiestas - 5759 (1998) - Cortinas del Arco Santo

Emission: Septiembre de 1998

Dibujante: Yitzhak Granot

Tamaño de sello: 40 mm x 25.7 mm

No. de planchas.: 350, 351, 352

Pliegos de 15 sellos, Bandeletas: 5

Imprenta: E. Lewin-Epstein Ltd.

Sistema de impresion: Offset

השירות הבולאי - טל: 03-5123933

שדרות ירושלים 12, תל אביב-יפו 68021

The Israel Philatelic Service - Tel: 972-3-5123933

12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel Aviv-Yafo